

Mail Of Schrijf

Klein en fijn

In de vorige Mosterd werd bevestigd wat ik al vreesde: beter klein en fijn dan een veel te groot project. Enkele voorbeelden uit de Mosterd zijn zeker bruikbaar. Ik heb er veel informatie uit gehaald.

Een MOS-mama

Sent: Wednesday, February 18, 2004 8:20 PM

Subject: mos praten

Hallo,

Wij heten Nils en David. Op onze school wordt veel gedaan. We hebben tijdens opendeurdag een burgemeester gekozen en een milieubrigade gekregen. We hebben in het tweede een kasteel gemaakt van afval. Er zitten ook veel verliefden in onze klas. Achter ons zitten twee lachebekken die al veel straf hebben gekregen. Maar ze letten niet op de regels van de milieubrigade. Zo gooien zij papiertjes op de grond. We eten fruit uit het fruitproject en als we klaar zijn doen wij het in een vuilbak voor groenafval. We kiezen voor een groene school. Wij hebben een doolhof helpen maken met kleine boompjes. Onze meester is een toffe leraar maar soms ook niet. Daaaag, Groeten uit J

Sent: Thursday, February 19, 2004 11:12 AM

Subject: Re: mos praten

Halo ik ben Alexander .

Hebben jullie al een toets over Jerom gehad? Wij wel. Ik vind jullie ideeën rond mos tof. Wij rapen ook papiertjes en wegen het afval. Dan noteren we dit op de computer en maken er een grafiekje van. Ook hebben we Jerom gemaakt als sokpop en een zetel uit PMD-flessen. Tja het is eens iets anders he! En naast mij zit een babbelkous. Vele mos groetjes daaaaaag !!

MOS-scholen wisselen uit

'Zou het mogelijk zijn dat mijn leerlingen van de derde klas e-mailen naar een andere school die deelneemt aan MOS?', vraagt Sofie Buseyne van de Basisschool 'Het open groene' uit Marke. 'Het open groene' is een actieve MOS-school die afval zo veel mogelijk vermijdt en ook van gezondheid een aandachtspunt maakt. De leerlingen krijgen er biofruit als tussendoortje, de schillen belanden op de composthoop of worden aan de dieren in het dierenpark gevoerd. De school besteedt veel aandacht aan sociale vaardigheden en technologie. De leerlingen willen via multimedia hun ideeën over MOS en andere projecten uitwisselen. Maandag 16 februari liepen in de school de eerste mailtjes van de 3de jaars van de Basisschool Hertog Jan uit Kortenberg binnen, eveneens een MOS-school. Nu is het de bedoeling dat de leerlingen tweemaal per week met elkaar MOS-nieuwtjes uitwisselen. Als hierdoor een duurzame relatie ontstaat, brengen we elkaar misschien wel eens een bezoek.

Sofie Buseyne en Carlos Dedeurwaerder (dir.), Het open groene, Marke bs.hetopengroene@rago.be
Jean Vranken en Etienne Meus (dir.), Hertog Jan, Kortenberg bs.kortenberg@rago.be

Kamerplanten

De vorige Mosterd hengelde naar bedenkingen bij of reacties op MOS-ervaringen en de Mosterd. Hier onze spontane reactie. De provinciale begeleiders en Mosterd leveren ons een tof gamma van suggesties. Zo kozen we nu voor het kamerplantenproject dat perfect in ons MOS-thema 'natuur' past. Een boeiend project dat zeker in onze multiculturele school een plaats verdient. Leerlingen leren wat kamerplanten zijn en hoe ze verzorgd moeten worden. Hopelijk zijn we bij de tien uitverkoren scholen van de provincie Antwerpen en kunnen we dank zij de VLAM-sponsoring aan de slag. Wij blijven alvast rekenen op de MOS-omkadering en hopen het tweede luik van het MOS-logo in de wacht te slepen.

MOS-werkgroep BSGO De Puzzel, Mechelen

Cartoons

Als verantwoordelijke van de milieuwerggroep van Sint-Jozef Ternat lees ik Mosterd telkens helemaal uit. Ook deze keer vond ik hem heel goed, maar ik heb wel een bedenking bij sommige cartoons, alhoewel ik de meeste heel geslaagd vind. Een van de principes van MOS is milieuzorg positief te benaderen, dus zoveel mogelijk het verwijtende vingertje achterwege laten: gedragsverandering hoeft dus niet per se comfortverlies te betekenen of een terugkeer naar de middeleeuwen. Ik heb de indruk dat sommige cartoons tegen dat principe ingaan:

- p.74 'E-mail versus papieren post' geeft de indruk dat we alles beter opnieuw met de gewone post doen;
- p.64: deze cartoon geeft aan dat het gebruik van een computer sowieso slecht is. Door die cartoon sta je wel eventjes stil bij het feit dat een computer ook energie verbruikt, maar voor een doorsnee-lezer is de boodschap toch: de computer is slecht.
- de cartoon op p.62 insinueert dat milieuvriendelijk kamperen gelijk staat aan een terugkeer naar het stenen tijdperk. Oké, het zijn dan wel 'slechts' cartoons, maar weet dat die ook worden bekeken door collega's en jongeren wiens milieubewustzijn nog in volle ontwikkeling is. Ik vrees dat je hen met een imago 'van de jaren stillekens' niet zal overtuigen, zeker omdat beelden sterker blijven hangen dan ellenlange teksten. Moeten we geen ander beeld van milieuvriendelijk gedrag promoten?
- De cartoon op p.52 vind ik dan wél geslaagd. De cartoonist neemt er niet het goede gedrag op de korrel, wél het slechte: de Cola-verleiding. Daar heb ik geen moeite mee.

jef_frie@belgacom.net

➤ Is de rol van humor - en bij uitbreiding ook die van een cartoon - nu juist niet dat je de zaken op zijn kop zet, overdrijft, dat je jezelf durft te nuanceren, jezelf in je hemd zet. We denken dat milieuzorg, net als het leven, een dosis humor best kan gebruiken. En is ook de jonge lezer niet in staat de zaken op zijn kop te bekijken?

Frustratie

In september 2003 worden mij op school vier uren beloofd om aan milieuzorg te werken. Dankzij een uurrooster met nieuwe vakken zonder cursusmateriaal komt daar niks van in huis. Op vraag van enkele leerkrachten en de directie starten we toch met een milieuwergroep. Met de leerlingen organiseren we een grote milieuenquête die een en ander aan het licht brengt. Een goede samenwerking met de boekhouding en de veiligheidscoördinator toont aan dat milieuzorg in onze school nog nergens staat. De grootste verspilling is energie. Een recente nieuwbouw spuwt als een kerstboom van 's morgens tot 's avonds licht dat het een lieve lust is. Opmerkingen hierover schieten al gauw in het verkeerde keelgat.

Met de leerlingen voeren we een geslaagde actie rond de wafelverpakkingen die de speelplaats dagelijks teisteren. Een goede communicatie zorgt ervoor dat we dezelfde week nog wafels zonder verpakking verkopen. Als we de leerkrachten erop wijzen dat ook zij de verpakking van hun broodjes eens kritisch moeten bekijken, blijkt al vlug dat we een stap te ver zetten. De directie, die ons tot dan toe heeft gesteund, zwijgt nu in alle talen. Als we tijdens de week van Broederlijk Delen over het thema 'landbouw' een werkwinkel over gezonde voeding willen aanbieden, worden we koeltjes afgewezen 'omdat daar geen tijd voor is'. Met de leerlingenraad bekijken we ondertussen de vraag van de leerlingen naar automaten met frisdranken en versnaperingen. Op een vergadering overlegt onze milieuwergroep met de leerlingen dat we die dranken en versnaperingen ook op een milieuvriendelijke manier kunnen aanbieden. Dat blijkt helemaal geen probleem: de leerlingen zijn zelfs enthousiast om deze materie doordacht aan te pakken.

Enkele weken later vernemen we via de boekhouding dat de directeur eigenhandig enkele drankautomaten heeft aangeschaft. Zijn enige antwoord hierop is 'dat we anders nooit uit de discussie geraken'. Prompt nemen de meeste leerkrachten ontslag uit de milieuwergroep en andere werkgroepen.

Op de laatste donderdag voor de kerstvakantie worden er in onze school zes automaten geïnstalleerd, compleet met lampen en al, zonder timers, meteen volgepropt en met de rug tegen de stopcontacten zodat niemand de stroom kan uittrekken. Het grote kerstcadeau voor de leerlingen. Als we vrijdagavond het verlof intrekken weet iedereen dat die dingen daar veertien dagen zinloos energie staan te verbruiken, maar niemand reageert.

Als ik na de vakantie onze veiligheidscoördinator over de automaten aanspreek, antwoordt die 'dat ze conform de veiligheidsnormen zijn en dat het energiebeleid niet binnen zijn bevoegdheden ligt'.

Ik vrees dat mijn verhaal kenmerkend is voor vele scholen waar goedwillende leerkrachten worden genekt door arrogante directies of ongeïnteresseerde boekhouders. Wat we in onze scholen vooral missen zijn pedagogisch begeleiders die duidelijk maken dat de hele school en niet enkel een beperkt groepje idealisten de vakoverschrijdende eindtermen ernstig moet nemen.

Een gefrustreerde technisch leerkracht uit Herentals

Batterijen en toners

Uit de pers vernemen we dat het verboden is om op school de batterijen en toners in te zamelen die de kinderen van thuis meebrengen. We zouden enkel die dingen mogen inzamelen die we zelf op school verbruiken. Klopt dat? Wat moeten we doen?
Stef Vandersteen, pedagogisch directeur onderbouw
De Kraal Winksele

➤ *Het antwoord van de OVAM, de Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse gewest, lees je op p. 34 van deze Mosterd. Specifiek over batterijen hebben we het in een volgend nummer.*

HELFT TIENERS MET DE FIETS NAAR SCHOOL

Twee en een half keer rond de wereld

Twee broers en twee zussen, alle vier met de fiets naar dezelfde secundaire school. Dagelijks het traject van Sint-Joristen-Distel naar Assebroek, zestien kilometer enkel. Het eerste jaar is het zwaar, vooral als het donker is. Maar met de nodige kilometers in de benen en met de komst van de lente wordt het leuker. De oudsten ontfermen zich over de jongsten en onderweg haken er andere schoolgenoten aan. Het gevoel van vrijheid en solidariteit, de gewonnen tijd en de gratis training, dat nemen ze ons niet af.

Gelukkig is het jaagpad langs het kanaal veilig. We voelen de wind, zeker als hij tegenzit. We fietsen door landbouwgebied, langs een natuurreservaat en door enkele bewoonde kernen. Op ons traject zien we ongelooflijk veel, de natuur loopt over ons fietspad of wedijvert met ons in snelheid, op of boven het water. Bij pech trekken we ons samen uit de slag en de school is zo vriendelijk om onze platte banden tijdens de lessen te herstellen, zodat we 's avonds veilig naar huis kunnen.

Als het weer te bar is gaan we met de auto, maar gelukkig gebeurt dat niet veel. Wij veroorzaken geen opstoppingen aan de schoolpoort en wij vervuilen de lucht niet. Alle beetjes voor een beter milieu helpen. Als we onze gezamenlijke kilometers optellen, vier maal zes schooljaren, tweeëndertig kilometer per dag trappen we twee en een half keer de aarde rond.

Vier leerlingen van het Koninklijk Atheneum Assebroek

➤ *In de vorige Mosterd vertelde Dries VdV uit OLVA Brugge over zijn dagelijkse avonturen, op de fiets van thuis naar school en terug. Deze vier doen hiervoor niet onder.*

Hoe worden wij MOS?

Vandaag las ik met veel belangstelling de tweede MOSterd, de nieuwsbrief van het project Milieuzorg Op School. Indien mogelijk zouden wij graag deel uitmaken van de groeiende groep MOS-scholen. Kan U mij laten weten wat wij hiervoor als school moeten doen?
Rudy Herteleer, directeur GVB De Bron, Gooik

➤ *Dergelijke brieven of mails vallen geregeld bij MOS binnen. We spelen die door aan de provinciale MOS-begeleiders die dan zo spoedig mogelijk contact met je school opnemen.*

Reacties op deze Mosterd? Bedenkingen bij milieuzorg op school? Ervaringen met MOS?

Speel ze ons door. Milieuzorg Op School (MOS),
Redactie Mosterd, Graaf de Ferrarisgebouw,
Koning Albert II-laan 20 bus 8,
1000 Brussel, fax 02 553 80 25,
mos@lin.vlaanderen.be